

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Italijani in Nemci vrženi nazaj na egiptski fronti

Italija proglasila Rdeče morje za vojni cono

AMERIKA IGNORIRALA SVARILO

Egipt. 15. maja.—Italijanci in nemški četniki so bile poročene nazaj 40 milj na fronti na zapadno od Solluma, kjer poroča vrhovno povelje angleške armade. Angleži so na kopnem in v zraku pridobili pozicije sovražnika na fronti.

Angleški uradni komunikacije, da je vojaška posadka v Sueskanju, trdnjavi in pomorski postaji v Libiji, ki je oddaljena 80 milj od egiptске meje, prizadela izgube Nemcem in Italijanom, ki oblegajo to mesto že sedem dni. Dva nemška tanka sta bila razbita. Vojne operacije na egiptskem obsegu se nadaljujejo.

Abesinski fronti so bili Italijanci spet tepeni. Angleži niso napredovali, da so ujeli nadaljnjih italijanskih vojakov in častnikov, zasegli dve topniški baterije, lahkih tankov in okupirane utrjene pozicije, s katerimi se morali fašisti umakniti. Bitke so v teku v jezerski regiji južno od Addis Ababe, kjer abesinskega mesta.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

Ameriški parniki že niso tamkaj ali so na poti tja, kar javnost ne ve. Svarilo je bilo v Zdrženih državah, čeprav ni uradni komunikacije, da se sleherni parnik, ki se pojavlja v severnem delu Rdečega morja, izpostavi uničenju na morju in drugih sredstvih. To je namig, da bodo nemški parniki poslani v cono in uničeni.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

14. maja.—Po Rooseveltu naznanilo, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom, je nemška vlada izjavila, da se ne bo pridruživala operacij. Vsi parniki, ki bodo v to cono, se izpostavijo uničenju.

Domače vesti

Frank Podboj pobit pri delu
Park Hill, Pa.—Frank Podboj, bivši gl. odbornik SNPJ, si je pri delu presekal palec na levi roki. Prijatelji in znanci mu žele hitrega okrevanja.

Billings, Mont.—Dne 10. maja sta bila tukaj poročena Robert W. Every in Zella Mary Rom. Nevesta je članica SNPJ od svojih otroških let in hči Justine Rom, znane aktivne družvenice iz Clinton, Ind. Izvršila je univerzo v Indiani in do svoje moštovitve je bila uradnica pri neki industrijski družbi. Njen ženin ima visokošolsko izobrazbo in službo v nekem agrarnem zavodu. Novoporočeni par si ustanovi svoj budoči dne v Casperju, Wyo.

Bethlehem, Pa.—Dorothea Zaverntnik, hči Josipa Zaverntnika, kemijskega inženirja, vnučinja pokojnega Jožeta Zaverntnika, nekdanjega urednika Prosvete in članica društva 56 SNPJ v mestu New Yorku, katere študira v tujaknjem Moravian College za dekleta, je zdaj upraviteljica šolskega lista The Belfry. Miss Zaverntnik se pridno udeležuje v raznih kolegijskih sportnih krogih.

Mornarični tajnik Knox kritiziran

Apel za zvišanje mezd odklonjen

Washington, D. C.—Mornarični tajnik Frank Knox je odločno odbil apel čez 100,000 izurjenih delavcev, uposlenih v vladnih ladjedelnicah, za zvišanje mezd na stopnjo, ki prevladuje v privatnih ladjedelnicah. Že deset mesecev se unije, včlanjene v Ameriški delavski federaciji, bore za zvišanje mezd, toda dosegle niso še ničesar.

Knox je v odgovoru na apel naglasil, da ni nobenega vzroka za revizijo mezdne lestvice, čeprav so jeklarska in druge industrije zvišale mezo. N. P. Alfias, predsednik distriktne organizacije mednarodne zveze strojnikov, in Joseph J. McDonagh, tajnik-blagajnik kovinarskega departamenta ADF, sta kritizirala Knoxa. "Njegova odločitev nas je presenetila," je dejal Alfias. "Gotovo je, da bo kvarno vplivala na razpoloženje delavcev. V kongresu govorim, zakonodajci glede omejitve stavk na podlagi teorije, da delavec lahko dobe, kar zahtevajo, s pogajanjem. Mi se borimo za zvišanje mezd že mnogo mesecev brez uspeha. Tajnik Knox je jasno povedal delavcem, da vlada, največji delodajalec v Ameriki, se ne mara pogajati."

McDonagh je izrekel slično kritiko. "Knoxova akcija bo povzročila nezadovoljnost med delavci v vladnih ladjedelnicah," je dejal. "Oni vedo, da jim je bila storjena krivica."

Uradniki drugih unij so izjavili, da se bo borba za zvišanje mezd nadaljevala. Prvi korak bo apel na predsednika Roosevelta za posredovanje.

Rooseveltova žena udarila po reakciji
New York, 14. maja.—Predsednikova žena je sinoči izjavila, da Američani morajo imeti tak pogum in vztrajnost, ki daje prepričanje, da za materialnimi stvarmi so druge, za katere je vredno živeti in tudi umreti, če je to potrebno. Toriji, ki se ogrevajo za kompromise z diskatorji, ignorirajo dejstvo, da uspehi nacizma in fašizma ogražajo demokracijo. Američani morajo vedeti, da bi jih Hitlerjeva zmaga potisnila v ekonomsko tekmo z Evropo pod sistemom suženjskega dela."

PETAINOVA VLA-DA DOBILA HITLERJEVE ZAhteVE

Admiral Darlan se vrnil v Vichy iz Berlina
SEJA FRANCOSKEGA KABINETA

Vichy, Francija, 14. maja.—Admiral Jean Darlan, podpredsednik vlade in zunanji minister, je sinoči, ko se je vrnil iz Berlina, predložil Hitlerjeve zahteve glede poglobitve kooperacije med Francijo in Nemčijo premierju Petainu. Slednji je sklical sejo članov svojega kabineta, na kateri bo razprava o predloženih zahtevah. Darlan je konferiral s Hitlerjem in drugimi nemškimi voditelji v nedeljo.

Darlan je obiskal Petaina in admiral Williama D. Leahyja ameriškega poslanika v Vichyju. Konferenca med njimi je trajala petdeset minut. Predmet razgovorov je bil položaj Francije v Evropi in obseg francoske kooperacije z Nemčijo.

Mnenje prevladuje, da bo rezultat pogajanj med Darlanom in Hitlerjem objavljen danes. Govorice krožijo, da je Hitler obljubil znižanje stroškov vzdrževanja nemške okupacijske armade, če bo Francija sprejela njegove zahteve, kakor tudi pomaknitev meje bolj na sever, v zameno pa naj bi Francija odstopila Nemčiji strateške baze v Afriki. Ali so te govornice zanesljive ali ne, ni jasno.

Da je ameriška vlada alarmirana glede francoskih namenov, dokazuje včerajšnji razgovor med Petainom in poslanikom Leahyjem. Francoske avtoritete in ameriško poslanštvo skrivajo detajle. Leahy je dobil navodila iz Washingtona, naj stori vse, kar more, v naporih, da prepreči poglobitev sodelovanja med Francijo in Nemčijo.

Uradni komunikacije pravi, da je Darlan prevzel nadzorstvo nad koncentracijskimi taborišči, v katerih se nahajajo begunci iz več dežel. Doselej so bila taborišča pod nadzorstvom državne policije.

Amerika naj reši svet, pravi Wallace

Washington, D. C., 14. maja.—Podpredsednik Henry Wallace je včeraj v svojem govoru argumentiral, da je dolžnost Amerike, da reši svet in postavi pravi mir. "Nevarnost vojne nas opozarja, da imamo dolžnosti in ne samo pravice," je dejal. "Ko bo minula, moramo skrbeti, da postavimo mir doma in na drugi strani morja. Izpolniti moramo svoje dolžnosti, ki so sila in podpora demokraciji. Zda se nam nudi priložnost, da kot močna država prevzamemo odgovornost napram svetu, ki nujno potrebuje našo pomoč. Ta vojna bo odločila, ali nacijaka strahovlada vsili svetu svoj nov red ali imajo svobodna ljudstva priložnost do življenja in obstanka."

Vodja bundovcev izpuščen iz ječe

South Bend, Ind., 14. maja.—Gerhard Wilhelm Kunze iz New Yorka, načelnik Nemško-ameriškega bunda, nacijske organizacije, je bil izpuščen iz ječe, v kateri je prebil štiri ure. On in štiri drugi bundovci so bili aretirani, ko so odhajali iz dvorane, v kateri se je vršil shod. Ta dvorana je v bližini tovarne Bendix Aviation Co., ki ima za čez milijon dolarjev naročil od vlade. Policija je našla v Kunzevem avtomobilu več medalj z znakom svastike. Vodja bundovcev je bil na obravnavi v New Jerseyju obsojen v zapor zaradi podžiganja sovravnstva proti židom.

Konskripcija mornarjev v Angliji

Avtoritete odredile registracijo
London, 14. maja.—Načrt glede konskripcije mornarjev, uposlenih na trgovskih parnikih, je bil naznanjen. Ta določa, da mornarji postanejo državni uslužbenci kot so že pristanišni delavci.

Vsi častniki in mornarji trgovske mornarice postanejo avtomatično državni uslužbenci 26. maja. To velja za vse, ki so v mornarski službi. Izvzeti so le ribiči. Avtoritete so že odredile registracijo.

Minister za parobrodarstvo Leathers je izjavil, da je stara svoboda izbire izginila. Načrt bo izveden s kooperacijo organizacije delodajalcev, katere glavni stan je v Liverpoolu, in mornarskimi unijami.

Delavski minister Ernest Bevin je apeliral na moze, ki so zapustili mornarsko službo po depresiji l. 1936, naj se vrnejo in pomagajo v borbi za Atlantik. On je dejal, da bo v prihodnjih štirih mesecih padla odločitev, koliko časa bo ta vojna trajala. Ako bo Velika Britanija preživela to dobo, bo postajala močnejša vsako minuto. Bevin je naglasil, da Anglija potrebuje več mornarjev in parnikov, da bo lahko krila izgube, katere je utrpela v tej vojni. "Mi moramo povečati uvoz," je rekel. "Ritem v produkciji se mora tudi povečati. Skrbeti moramo, da bodo prebivalci dobili večje odmerke živil in drugih potrebščin."

Dogovor med Hrvaško in Nemčijo

Italija raztegnila okupacijo jugoslovenskega ozemlja

Berlin, 14. maja.—Nemčija in Hrvaška, "neodvisna država", izrežana iz podjarmljene Jugoslavije, sta včeraj podpisali dogovor v Zagrebu glede skupne meje. Meja, dolga okrog 80 milj, se pteče vzhodno od Varaždina, gre v zapadni smeri proti jugu do Rohiča in Slovenj Gradca, potem ob reki Sotli do točke, kjer se ta izliva v reko Savo. Od Save se meja vleče zapadno ob hrbišču Gorjancev do bližine Kalja, kjer se prične italijanska meja.

(Italijani so prej naznanili vključitev ljubljanskega distrikta v zasledeno ozemlje ob svoji severovzhodni meji.)

Rim, 14. maja.—Fašistično vrhovno poveljstvo poroča o raztegnitvi okupacije jugoslovenskega in grškega ozemlja, ki leži vzhodno od albanske meje. Italijani drže jugoslovenske pokrajine vzhodno do Peča, Prizrena, Tetova, Gostivara in Kičeva. Te vključujejo kos Srbije v daljavi 20 do 30 milj vzhodno od albanske meje.

V Grčiji so Italijani zasedli Epir, Akarnanijo, Mesolongijo in ozemlje ob Patrasu. Ta kos ozemlja je dolg 140 milj in 40 milj širok ter se razteza navzdol ob zapadnem grškem obrežju od Albanije.

Poslanik Papen dospel v Ankaru

Ankara, Turčija, 14. maja.—Franz von Papen, nemški poslanik, se je vrnil iz Berlina, kjer je konferiral s Hitlerjem, v to mesto. Pripeljal se je v letalom in na letališču so ga pozdravili člani diplomatskih zborov osi. Poleg nemških, italijanskih, ogrskih in bolgarskih predstavnikov je bil tam tudi španski diplomat. Papen je dejal, "da pri naša mir in oljčno vejico."

Premier Churchill bo zaslišal Hessa

Trenje med voditelji unij CIO
Bittner resigniral kot načelnik klavniške unije

Chicago, 14. maja.—Van A. Bittner, ki je bil obdolžen, da je nameraval razbiti organizatorični odbor klavniških delavcev kot načelnik, je bil odstranjen in načelnstvo tega odbora je prišlo v druge roke. Naznanilo o njegovi "resignaciji" je objavilo glasilo unij CIO. Klavniška unija je tretja največja organizacija CIO v Ameriki po številu članstva.

Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je imenoval J. C. Lewisa, bivšega predsednika rudarskega distrikta UMWA v Iowi, za Bittnerjevega naslednika. Prvo odkritje o trenju med voditelji unij CIO je prišlo pred nekaj tedni, ko je David MacKenzie, predsednik skupnega sveta krajevnih klavniških unij, naznanil, da je vložil pritožbo proti Bittnerju pri Murrayju.

MacKenzie je obdolžil Bittnerja odgovornosti za polom pogajanj z Armour & Co. l. 1939, da se ni držal navodil krajevnih unij in da je zapostavljal voditelje teh unij, ki niso hoteli slediti njegovemu vodstvu pri novembraških volitvah, ter zamarnjal unijske zadeve. Murray je imenoval Jamesa Careyja, tajnika-blagajnika CIO, in Allana S. Haywoda, organizatoričnega direktorja, za preiskovalca pritožb. Oba sta prišla v Chicago in tri dni vodila zaslišanje o pritožbah.

Delegatje, zastopajoči 50 izmed 85 unij CIO, so nastopili pri zaslišanju in predložili evidenco proti Bittnerju. Svojo zahtevo, da mora biti Bittner odstavljen, so podprli z grožnjo, da ne bodo plačevali članarine, dokler se to ne zgodi. Haywood in Carey sta po zaslišanju odpotovala v Washington in poročala Murrayju o rezultatu.

Ko je bilo objavljeno naznanilo o Bittnerjevi resignaciji, so voditelji nekaterih unij CIO napovedali, da bo izgubil nadaljnje pozicije. On je predsednik sedemnajstega rudarskega distrikta UMWA in pokrajinski direktor organizatoričnega odbora jeklarskih delavcev.

Bittner in John L. Lewis sta se sprla v času predsedniške kampanje, ko je bil slednji predsednik CIO. Lewis se je izrekel za Willkieja, Bittner pa je podpiral Roosevelta.

Grški kralj dobil Rooseveltovo poslanico

Kairo, Egipt, 14. maja.—Stotnik James Roosevelt je izročil poslanico svojega očeta grškemu kralju Juriju na otoku Kreti, naka se je vrnil v Kairo. Poslanica je bila spisana pred grškim vojaškim polomom in umikom kralja in njegove vlade na Kreto. Ta med drugim izraža obžalovanje, ker ameriška pomoč ni bila dostavljena Grčiji v času, ko jo je potrebovala, kakor tudi zagotovilo o materialni podpori, da bo Grčija nadaljevala borbo proti nacijem.

Zupan Hague ponovno izvoljen

Jersey City, N. J., 14. maja.—Zupan Frank Hague, ki je trdil, da hoče očuvati to mesto za demokracijo, je bil ponovno izvoljen pri včerajšnjih mestnih volitvah. On županuje že 28 let in

Ubežni nacijski vodja orisal položaj v Nemčiji

VAŽNA POSVETOVANJA V BERLINU

London, 14. maja.—Premier Winston Churchill bo imel privatni razgovor z Rudolfom Hessom, ubežnim nacijskim voditeljem, se glasi danes objavljeno naznanilo. Hessu bo s tem dana prilika, da pove stori o svojem senzacionalnem begu v Anglijo in razkrije tajnosti, ki lahko učinkujejo na razvoj vojne. Ali bo Hitlerjev dolgoletni prijatelj in zaupnik orisal notranji položaj v Nemčiji v razgovoru s Churchillom, je stvar ugibanja. Vsaški angleški krogi trdijo, da je Hessov beg prinesel Angliji več vojaško korist nego bi jo velika zmaga na bojišču.

Učinek, ki ga je povzročil Hessov beg na razpoloženje Nemcev, je vreden za Anglijo toliko kot zmaga, pravijo v Londonu. To je priznal tudi Churchill, ki je, ko je bil obveščen o Hessovem prihodu, izjavil: "Črv je v jabolku."

Avtoritativni krogi so naglasili, da vojne regulacije prepovedujejo objavo militariističnih in političnih informacij, ki jih bo Hess kot vojni ujetnik razkril. Neko poročilo pravi, da ima Hess važne informacije o nemški letalski sili.

Kje in kdaj se bosta Churchill in Hess sestala, ni znano. List Daily Mail poroča, da je bil Hess prevežen iz bolnišnice v Glasgow v neki kraj v bližini Londona. Ta dalje pravi, da je Hess odprto govoril z angleškimi uradniki in jim orisal pravi položaj v Nemčiji in trenje med nacijskimi voditelji. Dejal je med drugim, da se mu je politika, ki jo vodi nacijska stranka, zagnusila.

Churchill je v svojem govoru pred poslanci v parlamentu, ki so se zbrali v drugi dvorani, ker so nemške bombe požgale državno zbornico zadnje soboto, dejal, da osebno študira Hessov slučaj. "Ta je eden od slučajev, v katerih domišljija dela napotje dejstvom, ki se kažejo," je rekel premier. "Gotovo je, da Hess ne bi pobegnil iz Nemčije, če bi bil uverjen, da Hitler lahko invadira Anglijo. Njegov beg je demonstriral, da je jedro nacijske Nemčije gnilo."

Berlin, 14. maja.—Hitler je sklical konferenco vodilnih nacijskih članov vlade, ko je bil informiran o Hessovem begu v Anglijo. Ta beg je bolj zdrnil nemški narod kot kateri koli drugi dogodek v tej vojni.

Uradna časopisna agencija poroča, da je skupščina, ko je Hitler govoril pred njo, demonstrirala svojo odločnost za nadaljevanje borbe do zmage. Uradno naznanilo ne omenja Hessovega slučaja v zvezi s konferenco.

Hess, ki je zamenjal vodilno mesto v nacijski stranki za vojno ujetništvo v Angliji, je bil omenjen kot "zmeden idealist in iskalec miru, ampak incident ne bo imel nobenega učinka na vojno proti Veliki Britaniji, ki je bila vsiljena nemškemu narodu."

Poročila, da je Hess pobegnil iz bojazni pred persekucijo s strani nacijske tajne policije, nacijski krogi smejejo. Ti so tudi krivalki napovedi o prihajajoči krvavi čistki med naciiji. Dalje so zanikali vest, da sta Hessova žena in sin pobegnili v Turčijo. Oba se nahajata v Nemčiji, sta svobodna in uživata simpatije vseh članov nacijske stranke.

bo nadaljnja štiri leta. Hague je dobil 100,705 glasov, njegov protikandidat David Nimmo, vodja opozicijskih grup, pa 13,425 glasov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

CLASILA IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveland \$2.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

These columns are devoted to the publication of news, reports, and articles of interest to the Slovene people in the United States and Canada.

Advertising rates on agreement—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

1457-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Entered as second-class matter, May 31, 1941, post office at Chicago, Ill., under No. 452,345. Postoffice at Chicago, Ill., under No. 452,345.

138

Glasovi iz naselbin

Domova 15-letnica

Detroit.—V soboto zvečer, 17. maja, se vrši v Slovenskem delavskem domu velika plesna zabava v obeh dvoranah v proslavo domove 15-letnice Ker SDD in člani društva Wolverine 667 SNPJ skupaj delujejo, je pričakovati velike udeležbe. Wolverine so preskrbeli tudi fino godbo.

Vabljene ste vsi stari in mladi, da nas posetite, posebno pa se naj udeležijo delničarji vsaj 15-letnice. Dasi od njih ni takega zanimanja za SDD kot bi bilo želeli, dom vseeno dobro obstoji in se je dolg precej znižal. Pri tem ima največ zasluge gospodinjki odsek, ki bo na tej veselici skrbel tudi za dober prigrizek.

V nedeljo, 18. maja, se pa vrši seja društva 518. Udeležite se vsi člani, ker bodo volitve delegata. Na svidenje. John Kralj, 518.

Nekoliko kritike

Clairton, Pa.—Zadnje čase zasledujem v Prosveti polemiko med Molkom in Gardnom. Po mojem mnenju so Gardnova izvajanja bolj premišljena in dalekovidna nego Molkova.

Ni mi mogoče razumeti Molkovega stališča glede vojne—takih čitateljev nas je več. Nekeč je vedno obojal vojne nakane in pisal za odpravo vzrokov, ki povzročajo vojno. Sedaj pa je vse to izgubilo. Sedaj ima za vzrok vojne Hitlerja in druge diktatorje, vzrokov, kateri so jim pripomogli na površje, pa ne omenja. Samo hvali demokracijo in piše za obrambo demokracije, dasiravno je ta uboga demokracija (politični in gospodarski sistem kapitalizma) veliko kriva, da je Hitler to, kar je.

Kdor je drugačnega mišljenja kot Molek, ga obkłada s—sopotnikom, apizarjem, nacetom in vsakojakimi imeni. Ako Molek in večina naročnikov mislijo, da je tako pisanje za izobrazbo, tedaj le naprej s podvojeno silo. Molku ni treba biti v skrbeh radi demokracije. On bo lahko svobodno širil vojno propagando demokratske administracije—prav tako kot delajo pod diktatorji. Ampak drugače mislečim bo pa dan nagobčnik, toda se bomo že privadili, menda raje kot ali v smrt. Molek še vedno propagira, da je bolje naglo umreti, nego biti suženj. Ako se Amerika zaplete v vojno, bo to lahko storil.

V Prosveti z dne 8. maja zopet odgovarja Gardnu in ga kritizira, ker je mnenja, da bi bilo bolje za Jugoslavijo in njena ljudstva, ako bi se bila podala brez upora. Tega mnenja ni samo Gardn, pač pa večina, in to posebno sedaj po razkosanosti Jugoslavije. Molek prizna, da je mnogo ljudi, ki preklinjajo vladarje, ki se je uprla Hitlerju. Tudi diplomacija tako zvane demokracije je precej kriva, da se je jugoslovanska vlada uprla. Saj ste slišali, kakšno pomoč ji bodo dali in tudi Molek je zapisal v Prosveti: "Klobuk doli pred Jugoslavijo."

V Prosveti od prej omenjene dne Molek razkriva ves svoj demokracijski fanatizem, ko pravi: "Ljudje, ki preklinjajo vladarje, kateri se je uprla Hitlerju, so ljudje, kateri so izgubili kruh; morda jim je bomba razbila hišo ali so izgubili roko ali nogo. To je vse, kar so izgubili, kajti drugi ne niso imeli, vere v demokracijo niso imeli."

S tem je Molek pokazal, da je demokracijski fanatik. In kakor on vedno imenuje drugače misleče z apizarji, sopotniki, nacetom in podobno, tudi njega lahko imenujemo kot "war-mongerja". Njemu je lahko, on ne bo šel v vojno za demokracijo, tudi sina nima, da bi izgubil roko ali nogo. Hitler pa je predaleč, da bi mu razbil hišo. Prav nič ne bo čudnega, ako Molek s svojim demokracijskim fanatizmom "začucka" vsa svoja prejšnja dobra dela.

Mike Čebašek, 426. Urednikova pripomba: Uboga demokracija, ki je po mnenju br. Čebaška kriva današnje barbarske vojne, je tudi pomogla br. Čebašku, da je bil priobčen njegov gornji dopis. Ako ne bi bilo demokracije v Ameriki in pri Prosveti, ne bi mogel br. Čebašek tako sramotiti tiste demokracije in njenih zagovornikov! Ali ni torej ta "uboga" demokracija vredna, da jo branimo? Ali br. Čebašek ne pozna razlike med napadalno vojno, kateri uničuje demokracijo, in med obrambno vojno (kakršno je zagovarjal Karl Marks in za njim vsi iskreni socialisti do danes) za ocvanje demokracije in svobodne besede za vse, ne samo za pristaše diktatorskega režima? Ali je urednik Prosvete zato "war-monger," ker sovraži vsako napadalno vojno?

Koncert barbestonkih Slavčkov in drugo. Barberton, O.—V imenu naših mladih pevcev Slavčkov vas vabim na njih koncert, ki ga priredijo v soboto zvečer, 24. maja, v dvorani društva Domovine na 14. cesti.

Naši mladi pevci se prav pridno učijo naše lepe slovenske pesmi in vam bodo nudili dosti užitka. Vem, da ne bo nikomur žal, ki bo posetil njihov koncert. Saj smo lahko ponosni na naše mlade pevce, ker znajo in z veseljem pejejo slovenske pesmi. Tudi smo srečni, da smo v deželi, kjer še lahko govorimo in prepevamo v svojem materinskem jeziku. Kaj vemo, kaj se godi ravno sedaj z našimi dragimi v stari domovini, katero sta podjarmila Hitler in Mussolini. Ubogi reveži so tam.

Solze me zalivajo vsakokrat, ko se spomnim in pomislim na svojo mamo, sestro, brate in sorodnike. Ali so še med živimi, ali jih je požrla ta divjaška vojna? Uboga moja mama, koliko hudega je že prestala v svojem življenju! V zadnji svetovni vojni

dali in tudi Molek je zapisal v Prosveti: "Klobuk doli pred Jugoslavijo."

V Prosveti od prej omenjene dne Molek razkriva ves svoj demokracijski fanatizem, ko pravi: "Ljudje, ki preklinjajo vladarje, kateri se je uprla Hitlerju, so ljudje, kateri so izgubili kruh; morda jim je bomba razbila hišo ali so izgubili roko ali nogo. To je vse, kar so izgubili, kajti drugi ne niso imeli, vere v demokracijo niso imeli."

S tem je Molek pokazal, da je demokracijski fanatik. In kakor on vedno imenuje drugače misleče z apizarji, sopotniki, nacetom in podobno, tudi njega lahko imenujemo kot "war-mongerja". Njemu je lahko, on ne bo šel v vojno za demokracijo, tudi sina nima, da bi izgubil roko ali nogo. Hitler pa je predaleč, da bi mu razbil hišo. Prav nič ne bo čudnega, ako Molek s svojim demokracijskim fanatizmom "začucka" vsa svoja prejšnja dobra dela.

Mike Čebašek, 426. Urednikova pripomba: Uboga demokracija, ki je po mnenju br. Čebaška kriva današnje barbarske vojne, je tudi pomogla br. Čebašku, da je bil priobčen njegov gornji dopis. Ako ne bi bilo demokracije v Ameriki in pri Prosveti, ne bi mogel br. Čebašek tako sramotiti tiste demokracije in njenih zagovornikov! Ali ni torej ta "uboga" demokracija vredna, da jo branimo? Ali br. Čebašek ne pozna razlike med napadalno vojno, kateri uničuje demokracijo, in med obrambno vojno (kakršno je zagovarjal Karl Marks in za njim vsi iskreni socialisti do danes) za ocvanje demokracije in svobodne besede za vse, ne samo za pristaše diktatorskega režima? Ali je urednik Prosvete zato "war-monger," ker sovraži vsako napadalno vojno?

Koncert barbestonkih Slavčkov in drugo. Barberton, O.—V imenu naših mladih pevcev Slavčkov vas vabim na njih koncert, ki ga priredijo v soboto zvečer, 24. maja, v dvorani društva Domovine na 14. cesti.

Naši mladi pevci se prav pridno učijo naše lepe slovenske pesmi in vam bodo nudili dosti užitka. Vem, da ne bo nikomur žal, ki bo posetil njihov koncert. Saj smo lahko ponosni na naše mlade pevce, ker znajo in z veseljem pejejo slovenske pesmi. Tudi smo srečni, da smo v deželi, kjer še lahko govorimo in prepevamo v svojem materinskem jeziku. Kaj vemo, kaj se godi ravno sedaj z našimi dragimi v stari domovini, katero sta podjarmila Hitler in Mussolini. Ubogi reveži so tam.

Solze me zalivajo vsakokrat, ko se spomnim in pomislim na svojo mamo, sestro, brate in sorodnike. Ali so še med živimi, ali jih je požrla ta divjaška vojna? Uboga moja mama, koliko hudega je že prestala v svojem življenju! V zadnji svetovni vojni

Grupa beguncov v francoskem taborišču pri Argeles-Sur-Meru v bližini španske meje.

je izgubila moža in sina—mož je padel na srbskem bojišču, sin pa na italijanskem. Sedaj sta ji bila zopet vzeta dva sinova, ki sta bila med svetovno vojno še otročička. Ali danes, ko sta v najlepši fantovski dobi, sta morala tudi ona na bojišče, mati pa je sedaj na stara leta sama doma ostala.

Ravno tisti dan, ko je padla naša lepa Ljubljana v sovražnikove roke, sem dobila pismo od moje nečakinje iz stare domovine. Piše mi, kako slabo je tam, kakšna draginja je, da tudi za denar ne moreš nič dobiti. Pismo je hodilo sem dva meseca. Kakšna izprememba v dveh mesecih za ubogo ljudstvo v stari domovini!

V soboto, 26. aprila, smo posetili 10-letnico društva McKinley SNPJ v Cantonu, O. Imeli smo se prav dobro. Tudi udeležba je bila še precej dobra za tako naselbino, kjer je malo Slovencev. Slišali smo tudi dobrega govornika Milana Medveška iz Clevelanda, ki je govoril o pomenu jednote in o dobrotah, kateri deli naša SNPJ. Barbičev trio pa nam je igral veselo poskočnice za stare in mlade.

Naše društvo Triglav 48 SNPJ je že izvolilo delegata za prihodnjo konvencijo. In to je Anton Jakich, kateremu so konvencije že znane.

Torej ne pozabite priti na koncert naših Slavčkov v soboto zvečer, 24. maja. Pričetek ob polnoči. Po koncertu bo ples in prosta zabava in dobra postrežba. Pridite vsi in napolnite dvorano do zadnjega kotička. S tem boste pokazali, da ste res za mladino in da ljubite njih petje. S tem jih boste bodrili do nadaljnega učenja. Otroci so pod dobrih vodstvom. Pianistinja je Mrs. Mary Poalano, učitelj pa je dobro znani mr. Louis Šeme iz Clevelanda. Oba se dosti trudita z otroki, da vam bodo dali čim več užitka. Torej na svidenje na njih koncertu.

Frances Gabrosek, tajnica.

S pota Na Iron Rangu, kjer sem na potovanju za nekaj dni, sem izvedel, da je umrl dobro znani rojak Frank Gimpel, član SNPJ, iz New Dulutha, Minn. On je star Minnesotčan. On se je nasedel na Ely, potem pa se je preselil na Gilbert. Bil je dober zidar in si je služil kruh v tem poklicu. Iz Gilberta se je preselil v New Duluth. Zadnje čase je bil v Millerjevi bolnišnici, kjer je zaspal za ta svet.

Nekaj dni pred smrtjo (umrl je 6. maja) sva ga obiskala s prijateljem in se je še živahno pogovarjal. Rekel pa je, da se je moral preseliti v drugo sobo, ker ni mogel prenašati dima, ko je njegov vosec kadil. Doma je bil iz Vavte sasi pri Novem mestu na Dolenjskem. V Ameriki je bil nad 40 let. Blag mu spomin!

Matija Pogorelec.

O Prešernovem jubileju

Pittsburgh, Pa.—Dne 4. maja je pevski zbor Prešeren praznoval svojo 30-letnico delovanja na kulturnem in prosvetnem polju z impozantnim koncertom. S programom so bili posetniki v vseh ozirih popolnoma zadovoljni. Slišali so dosti vesele pesmi in harmonije.

Na tej praznovanju so sodelovali razni slovenski in hrvatski pevski zbori, pa tudi vseh vrst muzikanti—tudi domače harmonike, tako da je res izgledalo kakor v starem kraju pred 40 leti. Zdad tam menda ni tega veselja. Kot godbeniki so nastopili tukaj rojeni otroci iz Pittsburgha in bližnjih slovenskih naselbin. Sin in hči brata tajnika Josefa Hrvatina sta zaigrala par slovenskih in ameriških komadov, da je bilo veselje.

Med sodelujočimi zbori je bil tudi znani hrvatski zbor Rodoljub iz Johnstowna in zbor Javor iz N. S. Pittsburgha, kakor tudi hrvatski mladinski tamburaški zbor Zvezda. Nastopil je tudi mladinski zbor Prešeren, Človek bi rekel, da je bila sama mladina in je bilo veselje poslušati jih.

Koncert je otvoril br. Paul Klun, predsednik Slovenskega doma, s primernim nagovorom. Čestital je Prešernu k njegovemu jubileju in obžaloval, ker ni prišlo več našega naroda na to praznovanje. Sploh je pevski zbor Prešeren najstarejše slovensko društvo v naselbin.

Od moje strani sem hvaležen Prešernu in želim, da še v bodoče deluje na prosvetnem in kulturnem polju še z večjim uspehom kot je v preteklosti. Ampak žal, da naši rojaki nimajo nobene ljubavi do pesmi in godbe. Saj se je naša pesem vendar rodila v srcih naših staršev, naših pradedov. Toda nekako žalostno izgleda, nekako tako kot bi bili v Indiji pozabljeni. Jaz pravim, kdor ne ljubi svoje pesmi in svoje glasbe, ta živi v mrtvilo, je mrtev ud svojega naroda.

Bratje in sestre, kratko je naše življenje na površju matere zemlje. Zakaj ne bi pokazali več zanimanja, več smisla za uživanje naših kulturnih vrednot? Kako naj pričakujemo od naših otrok, da bodo vredni in konstruktivni člani človeške družbe, če se sami ne zanimamo za nobeno stvar, če smo sami mrtvaki? Pevskim zborom pa rečem: Naprej s prosvetnim in kulturnim delom!

Še nekoliko o našem društvenem življenju. Pri društvu 118 SNPJ nas je blizu 500 članov, toda ko pridem na sejo (vseh se ne morem udeležiti radi dela), človeka kar zaboli pri srcu, ko vidi tako malo udeležbo. Je prav tako nemarnost in brezbriznost kakor se je pokazala na priredbi Prešeren. Nas ni pa ni. Le otroci in stare mame še pridejo. Smo res čudni fantje, vsi nekam preplašeni nad tistimi diktatorji v Evropi. Mar ne? Je živa resnica.

Tukaj rojena slovenska in hrvaška mladina se zanima za našo pesem, toda mi, kot njihovi očetje, jo moramo podpirati, jim moramo pomagati, če hočemo, da bo slovenska beseda živa. In v naših razmerah lahko živi najdalje v naši pesmi. Torej podpirajmo pevске zborn!

A. Herlevich, 118.

Tragedija v pragozdu

"Največjega obžalovanja vredne živali v džungli niso travovedke in male živali, temveč zveri, ki so postale prestare za lov. Stari levji, leopardi in pantri morajo umiranje občutiti kot dolgo in bedno dogajanje," piše neki zoolog, ki se je pobavil z vprašanjem, kako umirajo živali v divjini.

Na temlju svojih raziskav je prišel do zaključka, da pogine večina divjih živali hitro in brez posebnih muk, in sicer že zato, ker jih pogine homaj tretjina naravne smrti. Preležani del jih postane žrtev tega ali onega sovražnika. Najnevarnejši nasprotnik v divjini živih živali je človek, potem sledita lev in leopard. Med tem ko mori leopard večših iz samega napajanja do moritve, morijo levi le zavoljo gladi. Ker pa potrebuje lev trikrat toliko hrane ne leopard, je število njegovih žrtev priljubeno. Po nekkih cenitvah usmrti odrasel lev v pragozdu vsako leto šestdeset antilop.

Velike zveri ubijajo plen čim hitreje mogoče. Ugriz v tilnik, ki prelomi hrbtenico, ugriz v vratno odvodnico ali močan udarec ga reši drugih muk. Lev poskuša svojo žrtev n. pr. prikliti, da bi si sama zlomila vrat. Skočji ji na ramena, ugrizne jo v tilnik in ji zarije svoje kremplje v nosnice, s čimer jo prisili, da obrne glavo stran. Pri tem obratu pa se žival vedoma spotakne in si pod težkim bremenom leva zlomi hrbtenico. Pogosto pa velikim antilopam uspe, da zasledovalca s svojimi rogovoržejo na tla in mu uidejo. To je razvidno iz številnih sledov levjih ugrizov, ki so jih opazili na ustreljenih antilopah. Tudi krokodili ubijajo hitro. Plen zagrabijo za nos in ga z n. pom tako treščijo, da pade na tla, nakar potegne kuščar svojo žrtev v vodo in jo utopi.

Najbolj tragičen pa je konec velikih zverih samih. Ko postanejo vedno bolj slabi in ga začenjajo zapuščati moči, postavne njegove življenje kakor življenje starih leopardov in tigrov, mučno životarenje. Na zadnje so "stare pragozda" tako slabotni, da ubijejo koga, jemu kakšno miš ali kakšnega jezevca. Pri t. dobe bodljaje v telo in bolestne oteklino, ki jim zastrupljajo kri. Nazadnje ležejo, neposobni za vsak lov v kakšen kot in čakajo, da jih pokončajo hijene in šakali. Včasih so ljudje videli umirajoče leve, ki niso niti najmanj poskušali, da bi se ohranili napadov manjših zveri.

Nikoli vam ne bo škodovalo, če boste dopoučeni o razkuževanju. Denimo, da imate hiši bolnika z nalezljivo boleznijo. Kako prav vam bo prišlo, če si boste znali obvarovati svoje zdravje okuženja!

Perilo bolnika očistimo kužnih klic, če je dobro prekuhamo. Če hočemo očistiti tla sobi, uporabimo raztopino lizoforma. Če imate opravka z bolnikom, skrbno pazite na svojo zunanost. Nosite bele halje, roke si pa vsakem dotiku z bolnikom skrbno umijte na prejš z milom, potem pa še z alkoholom. Prosto domače razkužilo je tudi limona. Z n. si najlaže očistite nohte.

Vato in obveze hranite v zaprtih steklenih posodah. Pokrova take posode nikdar ne lagajte na mizo z njegovim spodnjim koncem, ker se sicer na njem kaj lahko nabere nesnage in se pozneje prenese na vato in obveze. Bolje je, če se z rokami prav malo dotikate bolnika in zdravil. Vse to prav lahko opravite pinceto, ki jo morate imeti zmerom pri roki nad ognjem.

Tudi luknjice, skozi katere otrok pije iz st. lenice mleko, ne smemo nikdar preključiti nerazkuženo bučko. Najprej jo segrejemo ognju, šele potem smo lahko brez skrbi, da otrok zavarovan proti okuženju.

Če si ranite roko, jo namažite z jodom, nato je pa ne umivajte. Rano, ki ste jo tako ranili, pustite nezavezano na zraku, ker se ta najhitreje zaceli.

Prepovedano vedeževanje V Bukarešti so prepovedali poklice, ki se v. vijo z vedeževanjem. Znatno število vedeževalk je na ta način izgubilo vsakdanji kruh, si mora iskati drugega zaslužka. Nekatere so njimi, kakor "Elida", so dobivale za svoje povedi po 200 in več lejev honorarja. Po povedi neke "Elly" je bil recept, kako zadostno loteriji 10 milijonov lejev. Policija jo je jela, češ, zakaj sama ne igra, če so ji znane vilke, ki bodo zadele... Še slabše sprave zanjo je bilo to, da jo je mogla policija presenetiti pri "poslu". To bi se "prerok" vendarle ne bilo smelo zgoditi. Toda ljudje neumni in so ji ne glede na takine neupr. prinašali svoj denar.

(Dalje iz prve kolone.) Kaj je narobe s temi ljudmi? Z reakcion. je narobe to, ker se tresejo le za svoj kapital. s socialističnimi in liberalnimi pacifisti je narobe to, ker so izgubili vero v demokrac. če so jo aploh imeli! Vere ni — ničesar ni. Ampak v Ameriki je na tisoče in tisoče socialistov in progresivcev, ki trdno verujejo v demokracijo — in ker imajo trdno vero, tudi trdno upanje na zmago demokracije.

Strah dveh ekstremov

Ameriški reakcionarji so v silnem strahu, da propade njihov kapitalizem, če se Amerika formalno pridruži vojni z nacijami Nemčijo. Lindbergh neprestano opozarja Američane, da edina rešitev za privatni kapital (tze enterprise) je, če se Amerika drži proč od vojne. Njegove mnenje je, da bo Velika Britanija kljub temu poražena, če ji Amerika pomaga ali ne. Lindbergh se ne boji za demokracijo, ker v njo ne veruje, boji pa se za ameriški kapitalizem.

Tipičen predstavnik teh reakcionarjev je čikaški McCormick, lastnik dnevnika Tribune. Pred nekaj dnevi je ta list objavil karikaturu, v kateri je rečeno v besedi in sliki, da predsednik Roosevelt hoče imeti vojno zato, da bo lahko razlastil kapitaliste in uvedel svoj socializem. "V enem letu vojne lahko izvršim, česar nisem mogel izvršiti v osmih letih miru," pravi Roosevelt svojim newdealcem v tej karikaturi.

McCormickova sodba je, da se Rooseveltov newdealizem nič ne razlikuje od Hitlerjevga nacizma in Stalinovega komunizma; vse troje je eno in isto. Logika tega je nerazumljiva. Če mu bi Roosevelt toliko deloval proti Hitlerjevi zmagi, če bi bil njegov new deal enak nacizmu? Ampak "apizarjem" McCormickovega kova ni za logiko kakor jim ni za demokracijo. Njim je edino za njihov kapital. Ker pa so po nejevo vtačnili glavo v pesek, to je zabili so si v glavo, da Hitler ne more nikdar priti v Ameriko, čeprav drugače osvoji ves ostali svet — je največji sovražnik njihovega kapitalizma Roosevelt. Hitlerja se ne boje.

To je vzrok, da so reakcionarji te vrste na vse pretege proti vojni. Boje se, da Roosevelt izkoristi vojno za podražavljenje privatnega kapitala!

Zdaj pa pogledimo na nasprotni ekstrem, na socialistične pacifiste. Kakor reakcionarni kapitalisti a la McCormick, tako se tudi socialistični pacifisti boje preobrata v slučaju, da Združene države uradno stopijo v vojno; razlika je le ta, da kapitalisti in njihovi politični ter intelektualni hlapčoni se boje socializma, socialistični pacifisti se pa boje fašizma. Prvi in drugi so prepričani, da bo Roosevelt razlastil industrije, rudnike, banke itd., ampak prvi nazivajo ta korak "socializem," drugi pa "fašizem" — in kakor se motijo prvi, tako se motijo drugi.

Nihče ne ve, kako daleč bi šla vlada s svojo kontrolo privatnega kapitala v slučaju od kongresa napovedane vojne — prepričani pa smo, da kontrola ne bi bila ne socializem in še manj fašizem. Kdor pravi, da je Roosevelt fašist ali nacist in zraven še komunist, je bolan na umu; prav tako ni med vodilnimi newdealci nobena straha, da bi Rooseveltova vlada uvajala kakšen fašizem v Ameriki, razen če hoče kdo izrabljati to besedo.

Toda socialistični pacifisti gredo korak dalje. Maynard C. Kruger, eden njihovih voditeljev, ki je zadnje nedeljo govoril na nekem sestanku odbora "America First" (to nadalje dokazuje, kako se ti ljudje puste izrabljati kot orodje reakcionarjev) in valed česar je dobil dolgo in simpatično poročilo v McCormickovi Tribuni, je izjavil, da bo hitlerizem triumfiral v Ameriki, čeprav bo Hitler premagan. Ameriška demokracija je obojena v smrt, pa naj gre Amerika uradno v vojno ali ne!

S tem je Kruger pokazal, da se strinja z R. S. Hofseom, stariim socialističnim koloncem, katerega smo omenili v Prosveti 9. maja, dasi nismo imenovali njegovega imena. Hofses je tudi mnenja, da že samo oboroževanje prinese Ameriki kolektivizem, ni pa še zapisal, da bo ta kolektivizem — hitlerizem. Kruger ve več!

Kako morejo razumni možje, tako bedasto pisati in govoriti, nam ne gre v glavo. Nje ni bolj defetističnega in strašinega kot je to. Če ni več nobene pomoči za demokracijo in če ni nobene obrambe proti hitlerizmu, pa naj bo Amerika v vojni ali ne — čemu se potem toliko trudijo z agitacijo proti vojni? Čemu ne gredo spat? Saj sami pravijo, da tako ali tako ni več nobene pomoči za demokracijo! Mar niso njihove besede v direktnem nasprotju z njihovim delom?

(Dalje v zadnji koloni.)

Delegatje na letni konvenciji Ameriške federacije nogavičarskih delavcev, ki se je vršila v Philadelphia, Pa.

Novice z starega kraja

roški drobž

polna preuredba Celovca po
ani vojni je poverjena ar-
Petru Kolverju. Izdelu-
še sedaj velikopotezni na-
Arhitekt Koller je doma iz
na Korškem.

Slovenem Plajberku je po-
milci narodno-socialistični
Grajec je bil iz lesa in je
precej veliko dvorano in
Poleti je služil tudi kot
ki otroški vrtec.

lovisko sodišče je obsodilo
delavca iz Poljske, zaposle-
celovski okolici, na 5 me-
teške ječe, ker sta skušala
divjati na zanke.

edno sodišče je obsodilo po-
Krauta iz Bistrice pri
ku na leto dni strogega
njegovega hlapca Jane-
robeta pa na 6 mesecev za-
ker sta poslušala inozem-
niške postaje.

zimske-sportne igre v Be-
se je javilo sedem držav.
predavaje je prijavljenih 21
nikov.

Tinjah je pogorelo gospo-
polopje posestnika To-
Oviana. Živino so rešili.
Kofih je umrl 66 letni Ja-
deraber, po domače Zeder-
oče iz Holbič. Pokojnik je
delaven slovenski pro-
in vesten načelnik Sloven-
sojilnice v Skofljah. Kot
man značaj je bil med ob-
poslovan in priljubljen.
niki pevci so se pokojniku
ili s petjem na domu in

niški vojak v Narviku do-
voj dom. Na pobudo pokra-
ga vodje namestnika Fran-
tschere bo postavila Koro-
Narviku za tamošnje vo-
poseben vojaški dom. Dr-
minister za propagando je
al potrebno dovoljenje za
jo in dela se bodo v krat-
ročila. Doslej so se za ta
aborale že čedne vsote, med
je darovalo samo osebe
in krajevne bolnišnice bla-
za ta namen 2,100 mark.

den dogodek se je te dni
v Bailliaf 10-letnem
amoinjega lovca Rohra, ki
v Babučinovem grabnu
kalovljen pod Javornikom.
očila očeta, ki je pri voja-
fant pazil na skopce, ki
nastavljeni za lisice. Ne-
ne pa najde fant ujeta ve-
vito in mence, da je jas-
rame kol in jo ubije. Sele
nišel domov in pokazal ne-
veliko ptic domačim,
lovili, da gre za velikega
skega orla, ki je meril z
strtimi krili skoraj dva in
kraja. Dva dni nato se je v
kraju ujel v nastavljeni
drug orel. Tokrat pa je
ico že poznal in jo spustil
za svobodo.

gorel pri Pliberku je tovor-
povozil do smrti malo
Nezako. Kolesa težko-
mobilna so ji zdrobila gla-

gorel v visoki starosti
umrl France Fehr. Pokoj-
bil velik ljubitelj sloven-
žije in slovenskega čtiva
Zaradi svojega mirnega
je bil splošno priljub-

bil je umrl žagar Miha
ki zapuša ženo in 5 ne-
otrok.

Pleševcu je odšel na več-
letni Doniz Strugar. Po-
je bil dolgoleten sodela-
slovenski posojilnici in po-
od nog do glave.

trifikacija podjunskih va-
v vojnem času dobro na-
Te dni so priključili na
mo omrežje vas Dob pri
ku kar pomena za vašča-
napredek prebno sedaj.
na petrolej in Lencin pre-
Sedaj pa bosta razsvet-
pogon motorjev zago-
z električno silo.

ovnenije

ONA SMRT RAJSKE SLOVENKE

rad, 17. febr.—Beogradska
je pod močnim vtisom
in smrti gospe Julke Go-
soprog zavratelja Ju-
niške družbe vraglic. Ka-
le bilo prokoro, sta bila
Goriška v soboto zvečer

motorno brizgalno, ki je doži-
vela ob tej priliki svoj ognjeni
krst. Gasilcem se je posrečilo
obvarovati sosedna poslopja, ki
so bila v veliki nevarnosti. Sre-
ča je bila, da v času požara ni
pihal veter, ker bi bila v tem
primeru najbrž vso vas doletela
katastrofa. Veter je začel piha-
ti šele ko je bil požar v glavnem
že udušen. Pohvalo zasluži v
umobolnici uslužbeni hlapec
hlapec Plavčak, ki je spravil vo-
zove izpod gorečega kozoletca na
varno. Zgorelo je okrog 150 sto-
vov sena, mnogo nastelje, kole-
selj in več perila, ki se je sušilo
v kozoletu. Pozneje se je na po-
gorišču znova pojavil ogenj, ki
so ga pa gasilci hitro pogasili.
Požrtvovalni gasilci so ostali vso
noč ob pogorišču. Kaže, da je bil
ogojn podtaknjen.

Strašna usoda emigrantov v Franciji

V uglednem švicarskem dne-
niku "Basler Nachrichten" piše
glavni urednik, zvezni svetnik
dr. Oeri o težkem položaju v
francoskih taboriščih internira-
nih emigrantov. "Na naše ured-
ništvo," tako piše dr. Oeri, "pri-
hajajo neprestano pisma, ki po-
ročajo o vnebovpijočih razmerah
v južnofrancoskem emigrant-
skem taborišču v Gursu. Mi ne
vemo, kako bi pomagali, ker pa
nočemo molčati, objavljamo ne-
kak piseem." Eno takih mnogošte-
vilnih pismem se glasi:

"Razmere v teh taboriščih so
takšne, da kdor jih je videl na
lastne oči in doživel, ne sme da-
lje živeti, ne da bi poskusil po-
gledati. Kar sem videl in vem, je
sledede: Interniranci so povečni
nepolitični ljudje, katoličani,
protestanti, judje. V taborišču v
Vernetu so nekoč krepki moške
tako oslavljeni zaradi lakote in
mrzda, da niso več podobni lju-
dem. Istotako je z ženami. Izpa-
dajo jim lasje in zobovje; zaradi
pomanjkanja hrane se jim guba-
jo nohti, težke zdravstvene mot-
nje imajo neozdravljive posledice.
V skupnem taborišču v Gur-
su umre vsak teden 45 ljudi.
Nočem se izgubljati v posamez-
nostih, zadostuje mi, da je, kar
sem videl, strašno, neizrečno
strašno."

Uredništvo "Basler Nachrich-
ten" dodaja tem poročilom apel
Švicarjem, naj denarno podpira-
jo društva, ki skrbijo za pomoč
beguncem v Franciji.—Iz Delav-
ske politike.

Svedska noč cenzure

Iz Švedske prihaja poročilo o
važni parlamentarni debati: tam
nimajo cenzure in je tudi nočejo
uvesti, nasprotno zahtevajo ti-
skovni zakon, ki naj zaščiti ti-
skovno in časopisno svobodo.
Zdi se, da stranke in vlada v tem
popolnoma soglašajo. Bivši zu-
nanji minister in sedanjí univer-
zitetni rektor Undén je rekel ob
tej priliki, da je svoboda časo-
pisja zlasti v vojnem času po-
trebna. "Zatemnitev in propa-
ganda" bi namreč pomenili ne-
varnost za državno obrambo.
Uvedba cenzure da je tudi zato
nevarna, ker bi se potem lahko
očitalo, da je vlada odgovorna
za tisto, kar pišejo v deželi... V
resnici so se do sedaj izkazali
švedski časopisi vseh struj kot
najbolj vsebinsko na višku in
zanesljivi in upati je, da bodo tu-
di takni ostali in da bo ljud-
stvo varno pred duševno "za-
temnitvijo."

Jane Addams

Ko si je delavsko gibanje v
evropskih državah že davno pri-
borilo zakonito pravico do social-
ne pomoči v primerih nezgo-
de, bolezni in smrti in ko je žen-
sko gibanje v državah na tej
strani velikega oceana že davno
z uspehom postavljalo zahteve
po varstvu matere in otroka, je
bilo v bogati Ameriki še dolgo
vse odvisno od privatne iniciati-
ve in samopomoči delovnega
ljudstva.

Lansko leto je Amerika praz-
novala osemdesetletnico ene
najplemenitejših svojih hčera,
Jane Addamsove. Ustanovila je
eno najpomembnejših socialnih
institucij v Ameriki, tako ime-
novani Hull House settlement,
v času, ko je silno bedo kot na-
sprotje silnemu bogastvu Ame-
rike zakonodaja puščala še po-
polnoma v nemar. — Življenje
in delovanje Jane Addamsove
očituje po čistosti svojih nagib-
ov nekaj apostolskega. Dasi iz
premožne rodbine, je zgodaj
spoznala smoter svojega življen-
ja v delu za najbednejše in
najbolj zapuščene in je to svo-
jo nalogo smatrala kot nekaj
svetega in vzvišenega, kot reli-
gijo svojega življenja. Ta živ-
ljenjski smoter si je oblikovala
na podlagi opazovanja svoje o-
kolice, bil pa je tudi sad notra-
njega razmišljanja o smislu in
smotru človeškega življenja.

Ko je doživela vseučilišče, je
mnoho potovala po Franciji,
Angliji in Italiji, kjer je prouče-
vala umetnost in življenje. Ved-
no bolj je spoznavala nesmisel-
nost vsega umetniškega in in-
tektualnega stremjenja, če se
ne odraža v resničnem življenju.
Večkrat je bila v Londonu, kjer
se ji je porodil načrt za uredni-
čenje njene davne želje po so-
cialnem delu med ubogimi. Skle-
nila je, da najame v najrevnej-
šem delu Chicaga hišo, kjer bo-
do našli revni in zapuščeni za-
točišče, a mlada dekleta, ki se
posvečajo izključno študiju, je
nameravala pritegniti k sodelo-
vanju, da spoznajo resnično živ-
ljenje z vsemi njegovimi senč-
nimi stranmi ter v delu najdejo
smoter svojega življenja. To je
bil začetek socialne ustanove
Hull House. To je bil neke vrste
zavod v velikem slogu, ki je za-
čel delovati leta 1889, ko v Ame-
riki še ni bilo sledu o socialnem
skrbstvu. Pozneje je ta zavod
obsegal cel kompleks poslopij in
je vedno bolj širil svoj delokrog.
Take ustanove so pozneje zrastle
po vseh večjih krajih Amerike.
Jane Addams si je takoj ob za-
četku svojega dela začrtala pro-
gram: njena ustanova bodi sre-
dišče za višje kulturno in soci-
alno življenje, s socialnimi in
humanitarnimi nalogami. Kot
sredstvo za sistematično delo v
tem pravcu naj služi proučeva-
nje delavskih razmer v indus-
trijskih krajih Amerike. Na tem
programu je začela Jane Add-
ams takoj delati z dvema svoji-
ma prijateljicama s požrtvo-
valnostjo, ki se ni strašila nobe-
nega napora. Odprla je vrata
najrevnejšim in imela dan za
dnem priliko, spoznavati stra-
šno materialno in moralno bedo,
v kateri je živela njena okolica.

Med prvimi, ki so bili deležni
njene zaščite, so bili otroci. Ko-
maj je prišla, že so ji prinesli

šest mesecev starega dojenčka,
ki ga je zavrnila mati. Kmalu
nato je vzela v oskrbo nezakon-
sko mater z otrokom, ki jo je
njena okolica zavrnila in prep-
ustila najhujši bedi. Pohirala je
s ceste otroke staršev, ki so bili
ves dan zaposleni, in jim nudila
zavetje in hrano. Kmalu so bili
najmlajši med temi neboljenci
zbrani v otroškem vrtec pod
varstvom požrtvovalne sotrud-
nice, a za večje otroke je od-
prla razrede, kjer so se učili vsa-
ga potrebnega. Se zdaj prireja-
jo ženski klubi, ki imajo svoje
prostore v Hull Housu, vsako
leto meseca maja otroško sveča-
nost, ki je za prebivalce zavoda
najprijetnejši dogodek v letu.
— Vendar je skrb in delo nase-
bine posvečeno predysem od-
raslim z mnogimi sodelavci, ki
si jih je znala Jane Addams pri-
dobiti iz vseh stanov prebival-
stva mesta Chicaga in ki so
imeli namen, spopolniti splošno
in strokovno izobrazbo delav-
stva, kar je bilo važno za zbolj-
šanje položaja v marsikaterem
primeru. Tu so predavali brez-
plačno požrtvovalni zdravniki,
profesorji, učitelji, juristi o po-
litiki, literaturi, higieni, gospo-
darstvu, zakonodaji. Za prisel-
jence, ki niso znali angleškega
jezika, so se trajno vršili tečaji
iz angleščine, katere so posejali
delavci iz vseh krajev sveta. Či-
kaška univerza je na njeno po-
budo prirejala vsako soboto ze-
lo obiskana ljudska predavanja.
Za dekleta in matere je prirejal
zavod tečaje iz gospodinjstva,
higiene in vzgoje. Delavcem je
bila na razpolago knjižnica in
čitalnica brezplačno, pa tudi
gledališka dvorana in telovadni-
ca. Prav tako imajo tam svojo
knjižnico tudi otroci in lutkov-
no gledališče.

Delokrog Hull Housa je sko-
raj neomejen, kakor je tudi
brezmejnja želja njegove usta-
noviteljice, pomagati gospodar-
sko šibkim slojem. Zanimivo je
zlasti, kako se je skušala poglo-
biti v vsak primer bede, v vsako
novo obliko socialne krivičnosti,
katero je imela tako često priliko
srečati v svojem življenju.
Kmalu je spoznala pomanjkljiv-
ost socialnega dela, če ni smo-
trno usmerjeno in mu manjka
koncentracija. Prav tako je
spoznala, da samo zasebna do-
brodelnost ne zadostuje za us-
pešno pomoč, temveč da je nu-
jno potrebno sodelovanje s stra-
ni javne uprave. Začela je
trajno delati za uredničenje
tega svojega stremjenja s pri-
rejanjem predavanj in diskusij
ter opozarjati široko javnost in
odločujoče kroge na najnost te-
ga problema. Tako se je na nje-
no pobudo sestal poseben odbor,
ki naj bi izdelal program po
njeni zamisli. Kot najvažnejšo
nalogo si je nadel ta odbor sis-
tematično skrb za brezposelne,
kajti prav v tistem času je bilo,
kakor še mnogokrat pozneje
ravno to vprašanje najbolj pere-
če. V delavskih okrajih mesta
so odprli posebne poslovalnice
za podeljevanje podpor, zlasti
pa za priskrbovanje službe. O-
skrbovali so tudi stanovanja za
tiste, ki zaradi pomanjkanja za-
služka niso imeli strehe. V za-
vodu samem je našlo mnogo žen
brez doma varno zatočišče. O-
snovala se je posredovalnica za
delo in začela takoj poslovati z
velikim uspehom. To so bili za-
četki organiziranega socialno-
skrbstvenega dela. Da bi se mu
mogla Jane Addams uspešneje
posvetiti, je začela študirati pro-
bleme narodnega gospodarstva,
v spoznanju, da se mora vsako
smotro delo postaviti na znan-
stveno podlago. Vendar, prvi-
sama, da ji je bil pri vsem nje-
nem delu najzanesljivejši vod-
nik poznavanje resničnega živ-
ljenja.

Vobče si je ta nenavadna žena
pridobila mnogo zaslug za soci-
alno zakonodajo, zaradi česar so
ji nadel v Ameriki ime največ-
je socialne političarke. Sprevi-
dela je, da največja požrtvoval-
nost peodcina ne prinaša dosti
koristi, če nima zašlombe v za-
konodaji. Zato je začel zavod
vztrajno in sistematično prouče-
vati socialna vprašanja in ka-
zati javnosti na strašen kaos,
ki je vladal v industrijskem živ-
ljenju glede na delavske razme-
re. Zlasti je preiskovala delo
otrok, ki so umirali zaradi pre-
obremenjenosti po tovarnah. Pri

Matil in hči med podrinami svoje hiše v Patrasu, Grčija, katero je porušila nemška bomba.

Kongresnik napadel unijeska voditelja

Washington, D. C., 14. maja.—
Kongresnik George A. Dondero,
republikanec iz Michigana, je v
svojem govoru, v katerem je pri-
poročal sprejetje Vinsonovega
protistavkovnega načrta, oplazil
tudi Walterja Reutherja, uradni-
ka avtne unije CIO, in Johna
Brophyja, unijeskega voditelja in
člana federalnega posredovalne-
ga odbora. Dejal je, da sta oba
radikalca in komunistična sopo-
nika. Celo John L. Lewis, pred-
sednik rudarske unije UMWA,
je narval Brophyja pred nekaj
lety za komunisto. Brophy je bil
aktiven pri organiziranju Sploš-
ne rudarske unije, katero je kon-
gresni odtsek proglasil za podruž-
nico komunistične stranke. Reu-
ther in njegov brat Victor sta l.
1933 obiskala Rusijo.

Sest obtožnih umora v stavkovnih izgredivh

Harlan, Ky., 14. maja. — O-
krajna veleporota je obtožila
šest oseb umora v izgredivh, ki
so se pripetili 3. aprila pred
premogovnikom Cummies
Creek Coal Co., v katerih so
bile štiri osebe ubite in sedem
ranjenih. Vsi obtoženci so u-
službenici kompanije in vsak je
moral položiti poroštvo \$5000.

Zlomljeno srce

"Če me zavrnete, bom umrl!"
Zavrnila ga je.
Čez petdeset let je umrl.

Hiter napredek

Tone: "No, kako napreduje
tvoj sin na univerzi?"
Lojze: "Veš, Tone, ne bi ver-
jel, kako priden je postal. Na
gimnaziji je sedel v vsakem raz-
redu dve leti, tako da je študi-
ral akoraj petnajst let. Na uni-
verzi pa izvrstno napreduje;
zdaj je že v osemnajstem se-
mestru!"

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Pro- svetli." Ali jih čitate vsak dan?

SEMENA

Zaradi vojne v Evropi ne moremo
več dobiti semen ali drugega blaga
iz starega kraja, zato zaloga ni več
popolna. Imamo pa še na zalogi sla-
dele ter pripravljamo, da naročilo
takoj!

- SALATA, velika, polneta, glavna
- SALATA, fina, celozrnska ledenka
- ENDIVJA, pozna, širokoprečna
- ENDIVJA, rumena, lepo kravičana
- KUMARE, Atenške, dolge, zelene
- KUMARE, velike, najbolje domače
- KOLERABA, podzemeljaka, rumena
- KOLERABA, velikanska za krmo
- PETRŠILJ, gladki s koronom
- PESA, fina okrogla namizna
- REDKVICA, srednje-spodnja rudača
- REDKEV, črna okrogla polneta
- REDKEV, črna okroglasta simska
- GRAH, ušiten v stročju, visok
- GRAH, ušiten v stročju, nizek
- FIŽOL brez niti, nizek rumen
- FIŽOL brez niti, visok rumen
- FIŽOL brez niti, nizek zelen
- FIŽOL brez niti visok zelen
- PESA ZA KRMO, rumena, funt 50c
- PESA ZA KRMO, rudača, funt 50c
- REPA, za kisanje bela, funt 50c
- PROSO, pristno rumeno, funt 40c
- MAJERON, sladki dišeči
- SPINACA, najboljša iz Maribora
- RADIČ, pravi rudač Goriški
- CENA je 3 paketi 35c, 10 pak. \$1.00.

Lahko kar izvirate in oglat, pod-
črtate semena, kabera lalite, ter ga
nam vrnete s Money Ordrom in na-
ročilo bo točno doposlano.

STEVE MOHORKO CO,
704 So. 2nd Str. Milwaukee, Wis.

Tank, izdelan v tovarni Chrysler Motor Co. v Detroitu, v akciji.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Prelóžil VLADIMIR LEVSTIK

EMILE ZOLA

(Se nadaljuje.)

Z ogorčenim zamahom je Jean odklonil ta kruti posel. To ubogo, umirajočo žival — ne, ne! V prvem trenutku je hotel bežati in vleči Maurica s seboj, da se ne bi nobeden izmed njiju udeležil te grde mesarije. Toda ko je videl tovariša tako bledega, se je oštel za svojo rahločutnost. Moj Bog, nazadnje so živali vendarle zato na svetu, da rede človeka. Čemu bi se izročali gladni smrti, ko imajo meso pod nosom? In z zadovoljstvom je opazil, da je nade večerje pripravila Maurica v nekoliko veselejšo voljo; in sam od sebe je dejal s svojim dobrodušnim obrazom:

"Bogme, tako pameten nisem; in če ga je treba ubiti brez bolečin..."

"Oh, kaj mi mar," ga je prekinil Lapouille. "Tako boste videli."

Ko sta se novodošleca vsedla v jarek, se je čakanje zopet pričelo. Od časa do časa se je dvignil kdo izmed vojakov, da se ogotovi, če je konj še vedno tu; še je tam iztezal vrat po svežih dihih, ki so prihajali od Meuse, in proti zahajajočemu soncu, da se še enkrat napije vsega življenja. Nato, nazadnje, ko se je polagoma spustil somrak, je stala vsa šestorica pokoncu v tem divjem prežišču in nestrpno čakala noči, ki se je delala tako leno. Vse oči so se s plahim nemirom ozirale naokrog, če jih nihče ne vidi.

"Ah, vraga," je kričnil Chouteau, "čas je napočil!"

Poljane so ležale še jasne v blede somračni luči. In Lapouille je stekel prvi, za njim pa ostala petorica. V jarku je bil pograbil velik okrogel kamen; planil je nad konja in mu pričel razbijati čepinjo, iztegaje roke kakor kij. Toda že ob drugem udarcu se je konj pognal, da bi stopil na noge. Chouteau in Loubet sta se mu vrgla čeznje, skušaje ga držati, in sta kričala še drugim, naj pomagajo. Rezgetal je z glasom, ki je bil skoraj po človeško preplazen in bolesten, ter bil z nogami okrog sebe; zdrobil bi jih bil kakor steklo, da ni bil že napol mrtev od stradanja. Toda preveč je gibal glavo, udarci ga niso mogli dobro zadeti, Lapouille ga ni mogel ubiti.

"Bog in bogme! Ali ima trde kosti... Držite ga vendar, da ga pobijem!"

Jean in Maurice, vsa otrpla, nista slišala Chouteauovih pozivov; stala sta z mahajočimi rokami, ne da bi se mogla odločiti in prijeti za delo.

In Pache je v nenadnem navdahnjenju pobožnega sočutja z obema nogama pokleknil na tla, sklenil roke in pričel jecljati molitve, kakršne molijo ob postelji umirajočih.

"Gospod, usmili se ga..."

Še enkrat je Lapouille udaril napačno in od bil ubogemu konju samo uho; žival je glasno zakričala in se zgrudila na tla.

"Počakaj, počakaj," je zagodrnjal Chouteau. "Ubiti ga moramo, sicer nas še dobe... Ne izpušči ga, Loubet!"

Potegnil je nož iz žepa, majhen nožek, z rezilom, ki je bilo jedva boljše od prsta. In ležeč na konjevem životu, eno roko okrog njegovega vratu, je zabodel nožek vanj ter jel brodit po živem mesu in izrezavati cele kose, dokler ni prerazil žile.

Z enim skokom se je vrgel v stran; kri je brizgnila kvilku in privrela kakor iz cevi pri vodnjaku, dočim so noge trepetale in je koža krčevito drgetala. Skoraj pet minut je trajalo, preden je bil konj mrtev. Njegove velike, široko odprte oči so zrlle z žalostno grozo na

može, ki so gledali plaho in divje ter čakali, da pogine. Nato so se oči skalile in ugasnile.

"Moj Bog," je jecljal Pache, še vedno na kolenih, "pomagaj mu in sprejmi ga v svoje sveto varstvo..."

Ko se ni več ganil, so bili v veliki zadregi, kako naj izrežejo dober kos. Loubet, ki je bil izkusil vse poklice, je pokazal, kako mora ravnati, kdor hoče priti do pečenke. Toda kot nespreten mesar in vrhutega oborožen le z majhnim nožem, je brez smotra ril po tem mesu, ki je bilo še čisto vroče, kakor živo. In ko je postal Lapouille nestrpen ter je brez potrebe prepral konju trebuh, da bi pomagal pri delu, je postala kolina ostudna. Z divjo naglico sta brodira po krvi in po razsutem drobčju, kakor dvoje volkov, ki na vse zobe trgata truplo svoje žrtve.

"Ne vem, kakšen kos utegne to biti," je dejal Loubet napolnjen, "a dovolj bo vendar, da se pošteno nasitimo."

Jean in Maurice sta se bila z grozo obrnila v stran. Toda glad jih je mučil in sledila sta družbi, ko je zbežala, da je ne bi kdo presenetil pri narezanem konju. Chouteau je bil pravkar nekaj našel: troje velikih péš, ki jih je nekdo pozabil. Da si olajša roko, je vrgel Loubet meso na Lapouillejevo ramo, dočim je nosil Pache oddelek kotel, ko so ga vlačili s seboj za slučaj srečnega lova. In vsa petorica je tekla in tekla, brez oddiha, kakor da bi je kdo preganjal.

Naenkrat je Loubet ustavil tovariše: "To je neumno; saj moramo vendar vedeti, kje bomo kuhali to reč."

Jean, ki se je bil pomiril, je predlagal kamekolom. Ležal je komaj tristo metrov odonod, in tam so bile skrite luknje, kjer se je dal neopazno zakuriti ogenj. Toda ko so dospeli tja, se je pokazala cela vrsta težkoč. Prvo vprašanje je bilo zaradi drv; na srečo so našli samokolnico nekega cestnega delavca, in Lapouille je razkral njene deske s peto. Potem je docela primanjkovalo pitne vode. Vroče sonce je podnevi izsušilo vse naravne kotalnje z deževnico. Pač so vedeli za vodnjak, toda bil je predalet, v gradu Toura-Glaire, in človek je moral čakati do polnoči ter se šteti srečnega, če mu ni v gneči kak tovariš razlil skodelice s komelem. Tistih par vodnjakov v sosedščini pa je bilo že dva dni suhih; samo blato so še vlekli iz njih. Preostajala je le še voda Meuse; njen breg je bil na drugi strani ceste.

"Jaz pojdem s kotlom ponjo," se je ponudil Jean. Vsi so se glasno uprli.

"O ne! Zastrupiti se ne maramo: tam je polno mrtvih!"

Zares je Meusa valila človeška in konjska trupla. Vsako minuto si jih videl plavati mimo z naphinjenim trebuhom, že zelenkasta od gnilobe. Mnogo se jih je bilo ujelo v obrežni travi in so kužila zrak, dočim jih je tok reke zibal z neprestanim tresenjem. In skoraj vsi vojaki, kar jih je pilo to ostudno vodo, so po strašnih črevesnih krčih zboleli za bruhanjem in drisko.

Vendar pa so se morali vdati. Maurice je razložil, da kuhana voda ne bo več nevarna. "Torej pojdem tja," je ponovil Jean in vzel Lapouillea s seboj.

Ko je bil kotel napolnjen z vodo in pristavljen k ognju, v njem pa meso, se je bila noč zgostila do črne teme. Loubet je olupil péše, da jih skuha v juhi; rekel je, da bo pravcata rajska jed. In vsi so netili plamen, porivaje kose razbite somokolnice pod kotel.

(Dalje prihodajš)

Ukradeni klobuk

Napisala E. Grenenova

Ze dolgo nisem bil ničesar slišal o Evi. In nisem bil prav na jasno, ali naj bi se ji javil. Bila je v težavnem položaju in jaz ji nisem mogel z ničemer drugim priskočiti na pomoč kakor z dobrimi nasveti. To je pa malo. In sicer tembolj, ker je Eva pametno dekle, ki natanko ve, kaj hoče, in zmerom rada obratni razdaljo. Bila je odločena prebiti se s svojimi nekoliko svojevoljnimi reklamnimi risarjami in je pravkar iskala službo pri kakšni veliki tvrdki. Če se ji bo pa to tudi lahko posrečilo? Kakor rečeno, o njej nisem bil še sumljivo dolgo ničesar slišal.

Kar mi lepega večera telefonira. Bil sem vesel njenega glasu, čeprav ni preveč razveseljivo zvenel.

"Halo! Ali lahko govorim s teboj?"

"To se razume."

"Kmalu? Še nočoj?"

"Kadar hočeš. Ali se je kaj pripetilo? Ali si dobila službo?"

"Službo? Da, imam jo."

"Kako? Kaj?"

"Službo imam. In nekaj neznankega se je zgodilo."

Kmalu nato je bila Eva pri meni. Baskovska čepica ji je čudno premaknjena čepela na glavi. Z nestrpno kretnjo jo je vrgla na mizo. Njene ustnice so

bile nenavadno rdeče in najprej je začela govoriti o vremenu.

Dal sem ji čaj in kruhkov, jakbolk in čokolado in strmel, kakbo je vse pospravila. Ali je bila sestradena? Ali pa razdražena? Zdal je še o politiki govorila. Pri tem sem imel vtis, da sama sebe ni poslušala.

Tako sem se opogumil, vtaknil ji cigareto v usta in napolnjen vprašal:

"Povej mi, kaj pa je prav za prav s tvojo službo?"

"Saj veš. Imam jo."

"Tisto sijajno službo, ki si jo tako želela?"

"Da, to se pravi, še dosti, dosti boljše."

"Oprostite... saj potlej ti moram čestitati."

"Čestitati! Ko bi vedel, kako sem prišla do te službe! Ko bi vedel, kaj sem storila!"

"Kaj neki?"

"Klobuk sem ukradla."

Za trenutek sem se prestrašil. Ne morem drugače, a dekle pred menoj je res zmešano gledalo. In ne smem pozabiti pripomniti, da sem jo zmerom poznal samo hladno in vzvišeno, celo nekoliko ironično sebi in svoji usodi nasproti, usodi, ki je zadnje čase kaj nečedno ravnala z njo. Meni je bilo predvsem do tega, da bi jo pomiril.

"Torej lepo, ukradla si klobuk — to se pravi, ali naj to dobesedno razumem?"

"Ali misliš, da lažem?"

"Tega pa tudi nisem mislil, da kradeš."

"Saj doslej tudi nikoli še nisem. Niti robečev ali svinčnikov, niti česenj z dreves. Ničesar, kratko in malo ničesar. In zdaj na lepem. Ali to lahko razumem? Jaz namreč niti sama tega ne razumem. Vse samo zaradi preštetane službe. In kaj mi ta pomaga! Saj me zdaj ne bodo obdržali. Taticu ljudje vržejo na cesto."

"Saj se menda vendar nisi dala zasačiti?"

To pot je utegnil moj glas res nekoliko očitajoče zveneti. Kajti Eva je začela jokati, glasno in obupano, kakor šolarji, ki se hočejo rešiti učiteljevega zaslijevanja.

"Ali mi ne bi hotela vsaj razložiti, kakšen klobuk je sploh bil?"

"Čudovit klobuk, povem ti, pravličen klobuk, po kakršnem sem vse svoje življenje hrepnela. Mehak in vendar jasev in obliki. Čisto lahek. Niti čutiti ga ni na glavi. In barva: motno zelena. Nič kričeca. Kljub temu človek občuti to barvo na jeziku, kakor da bi bila zmešana s smetano. Klobuk, kakršen se poda k slehernemu plašču, k mojemu sivemu pa še celc. Zagotavljam ti, plašč se je spremenil in moj obraz in moje oči. Pod takim klobukom ni začrtanih skrbi in nič koristilo."

Četrte ure pred štirimi je šla v garderobo, da bi si napudrala

Pogled na delavce, ki so se udeležili prvomajske parade v New Yorku.

Nikoli v življenju bi mi ne prišlo na misel, da bi se utegnile Eva, ta trezna in preprosta Eva zaradi kakšnega klobuka tako navdušiti. Bila je zmerom čedno in skrbno oblečena, celo v zadnjem času, ko ji to gotovo ni bilo prav lahko. To je tako rekoč spadalo k njenemu stilu, da se je zdelo, da ji je klobuk, ki ga je imela na glavi, prav nepomembna stvar. Zdal se pa očito ni samo v klobuk zaljubila, temveč ga je vrh tega še ukradla. Kako? Kdaj? Kje? In zakaj?

Ni bilo lahko to izvedeti od nje. Ne glede na to, da ni imela ravno talenta za pripovedovanje, je bila zaradi svojega dejanja tako prestrašena, da si ga sama ni znala razložiti. S sovraštvom in gnusom je govorila o nekem starem črnem klobuku, ki je podaljševal njen nos, in o rokavicah, skoz katere so že silili prsti. Pripovedovala je o nekem rdečeličnem ravnatelju, pri katerem se je po mnogih drugih brezuspešnih poskusih oglasila zaradi službe. Pripovedovala je o domišljavih tajnicah, o telefonskih pogovorih, o čakanju v predsobnih in oguljenem svilenem šalu. Vse njeno pripovedovanje je bilo brezupna zmešnjava, in ko je začela spet govoriti o čudovito lepem klobuku, ki je na lepem ležal pred zrcalom, kakor da bi jo čakal.

Potreboval sem dosti potrpljenja. Šele potlej sem začel počasi razumevati vso zgodbo.

Eva je iskala službo. Nekega lepega in strahno jasnega zimskega popoldneva je šla skozi najelegantnejše mestne ulice. Kakor že tako pogosto. Prezgodaj je bila šla od doma, poskušala si je ogledovati izložbe. A komaj da je opazila tisočere ljubke reči v njih, zmerom je videla samo sebe. In prav nič si ni ugajala. Plašč je visel na njej, kakor da bi ga bila od stare mame podedovala, tako zelo je bila zadnji čas shujšala. Klobuk je bil nemogoč, neznanako obleden in zveržen, čevlji tudi niso bili ravno odlični. (Zdelo se mi je, kakor da bi imela v vsaki nogavici velikansko luknjo, v resnici pa nisem imela nobene — je dejala Eva.) Drgetala je v rokavicah, ki so bile za letni čas dosti pretanke, drgetala je po obrazu, ki se ji je zdelo, da se je počasi izpreminjal v neprijazno masko.

Ko je šla v neko kavarno, da bi se vsaj nekoliko ogrela. Kajti imela je še dosti časa. Ob štirih bi morala biti pri rdečeličnem ravnatelju, ki ji je dal že dan poprej zelo malo upanja na službo. No da, eventualno naj še enkrat pride, govoril bo z generalnim ravnateljem, če to po vsaki ceni želi, prosim lepo. (Ko bi ti vedel — je dejala Eva — kako je pri tem gledal mimo mene, kakor da bi bila pisemski obtežilnik.)

Prav za prav se ji je pot zdelo odveč, bogve, ali jo bo mož sploh še sprejel. Toda kljub temu ni hotela popustiti, že zato ne, da si ne bi pozneje morala česa očitati; da bi imela vsaj občutek, da je poskusila prav vse, čeprav ni nič koristilo.

Četrte ure pred štirimi je šla v garderobo, da bi si napudrala

nos in si namazala ustnice. Lasje so ji nerodno viseli naokrog uses (pri meni se lasje dobesedno naježe, kadar mi ne gre po sreči, je rekla Eva). Snela je svoj klobuk in pred njo je ležal tisti klobuk, nežni, zeleni, prijazni klobuk, klobuk, kakršnega je potrebovala. Dela si ga je na glavo, pod njim si je še enkrat namazala ustnice, svetlordeča je potrebnovala. Dela si ga je na glavo, pod njim si je še enkrat namazala ustnice, svetlordeča je potrebnovala. Dela si ga je na glavo, pod njim si je še enkrat namazala ustnice, svetlordeča je potrebnovala. Dela si ga je na glavo, pod njim si je še enkrat namazala ustnice, svetlordeča je potrebnovala.

Priskrbela si je šal in rokavice s tisto lagodno počasnostjo, s kakršno si oskrbujejo reči razvajene ženske, ki jih pred trgovino čaka avto. Šal je bil nekoliko temnejši kakor klobuk in lahek kakor puh, rokavice so se ujemale s torbico. Plašč ji sploh ni bil več prevelik, narobe, nekoliko športno ji je padal z ramen, udobno se je gibala v njem. Tako je celih dvajset minut nepozno prišla skozi velikanski vhod velikega podjetja, kjer jo je pričakoval rdečelični ravnatelj. V dvigalu se je še enkrat ogledala v zrcalu, in ker si je prav izredno ugajala, je zahtevala razgovor z generalnim ravnateljem.

Generalni ravnatelj jo je sprejel in postavila je svoje pogoje. Saj poskusne risbe je že tako predložila, saj je že govorila z enim gospodom, a služba, ki ji jo ponujajo, zanjo sploh ne prihaja v poštev. Če ne gre za res vodilno mesto, za možnost, da bi vse dosedanje delovne načrte gradila dalje...

Generalni ravnatelj si je dal prinesiti njene poskusne risbe in poklicati rdečeličnika. Tra se je topil v ljubečelnosti. (Prav nič več ni gledal mimo mene, kakor da bi bila pisemski obtežilnik, je rekla Eva.) Razgovori so prav dolgo trajali, ker je bila Eva prevzeta v svojih zahtevah. Kdaj pa kdaj si je med pogovorom segla h klobuku. Bila je tako dobre volje, zabavala se je, zahtevala je visoko plačo kakor dama kozarec šampanjca. In smehtljala se je s smehtljajem ljudi, ki jih je usoda razvadila. In tem se le redkokdaj kaj odkloni.

Ko je bila Eva spet na ulici, je imela le pičlih nekaj beličev v žepu in sijajno pogodbo. In na glavi je imela ukraden klobuk. Bil je klobuk, h kateremu bi se prav za prav podal Rolls Royce. Tega pa resda ni imela. Ko je v tramvaju kupovala vozni listek, se je spomnila, da je neznosno lačna in da nima prav nič denarja več, da bi si kupila jedi.

"Zakaj nisi takrat k meni prišla?" sem jo vprašal.

"Oh, veš, srečala sem Jurija."

"Jurija? Misliš sem, da sta..."

"Da, drži, bila sva strahovito sprta. Toda tisti večer sem šla kratko in malo v restavrant, kjer navadno sedeva, ali razumeš, šla sem kratko in malo tja..."

"S svojim klobukom?"

"Seveda, s svojim klobukom."

To se pravi, žal ni bil moj klobuk. In s tem se je vsa nesreča začela."

"Kakšna nesreča?"

"Moj Bog, saj vendar poznaš Jurija. Ali misliš, da hoče imeti opravka z žensko, ki je ukradla klobuk?"

"Saj mu tega menda vendar nisi povedala?"

"Ne, nato lahko strup vzameš, da nisem. Saj tisti večer sploh nisem več mislila na kakšen klobuk. Samo enkrat samkrat, ko je Jurij rekel, kako sem se spremenila, tako, tako... saj veš. Bil je prekrasen večer. Poslednji lep večer v mojem življenju."

In Eva je začela znova jokati, tako divje in obupano, da nisem mogel ničesar več spraviti iz nje. Ali so bili to mar očitki vesti? Poskušal sem jo tolažiti. Kajpak ni bilo prav, da je ukradla klobuk, čeprav je bil še tako zapeljiv. Kaj takšnega se ne stori, kaj takšnega se ne spodobi, in kaj takšnega se ne sme nikoli več v njenem življenju pripetiti. A po drugi strani so bile tu tudi olajševalne okoliščine. Če si lovec brez orožja v džungli na lepem ukrade puško, ga tudi ne obsojamo kot navadnega tatu. In če se v džungli naših družabnih razmer ženska loti boja za obstanek brez potrebne oborožbe...

Tukaj mi je Eva segla v besedo.

"Ali misliš, da se bo policija zanimala za takšne razloge?"

"Policija! Zaradi enega klobuka vendar ne pride takoj policija."

"Odkod to veš? Prvič je vse tako verjetno, da je oseba, ki je ukradla klobuk, že tudi dosti drugih reči ukradla. In če zadevo odkrijejo, je po meni. In odkrili jo bodo, odkrili so jo celo že. Saj si sploh ne upam več domov. In vrh tega Jurij morda čaka pred mojimi vrati. Drevi bi morala v kino."

Po ponovnem krčevitem joku se mi je z velikim trudom le posrečilo izvleči iz nje, da se čuti zasledovano, in sicer od garderobke. Danes jo je srečala na ulici in, kakor je Eva zatrjeva-

la, jo je zasledovala do hišne vrata.

"Ali si tudi danes še imela na glavi tisti klobuk?"

"Seveda!"

"Veš kaj, zdaj mi je pa še preveč. Kaj hočeš še dalje s tem? Nastim klobukom? Opravi vse svoje dolžnosti; kramo obubo imaš in si spravljena s fantom, ki ga ljubiš. Skrajno neumno dobo se mi zdi, da klobuka nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

"Vrnila?"

"Seveda, vrnila. Zavij ga ga položi natanko na tisto mesto, kjer si ga vzela. Kaj je ba tu še dalje razmišljati? tega kajpak nisi zmožna storiti. Pred vsem zato, ker mi te garderobke že poznaš, in drugo, kakor da klobuk nisi vrnila."

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizišnice, časnika, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko delo prv.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS

TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni osebi. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$1.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani plačujejo pri assessmentu \$1.00 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroča, niti da je list predrag za člana S.N.P. List Prosveta je vasa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad tital list vsak dan.

Pojasnimo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snizati datum za to vsoto naročnina.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Cincro in Chicago je \$7.00
1 tednik in \$1.00	1 tednik in \$1.00
2 tednika in \$2.00	2 tednika in \$2.00
3 tednike in \$3.00	3 tednike in \$3.00